

SZENTMÁRTONI JÁNOS
A kispróza nagymestere

Ferdinandy Györgyről természetesen már kezdő költő koromban is hallottam, szindbádi kalandok és ulisszezi bolyongás hőseként élt bennem – de személyes kapcsolatunk akkor kezdett igazán elmélyülni, amikor a fejébe vette, hogy ízelítőt nyújt a legújabb magyar költészetből a karibi térség olvasóinak. Olyan képtelennek tűnt az ötlet, hogy rögtön megtetszett. Ekkor vált világossá számomra, hogy Gyuri hosszú évek óta fordítja spanyolra feleségével, Marival a kortárs magyar irodalmat, amely munkának már számos megjelent kötet a gyümölcse. Hálás vagyok neki, amiért engem szemelt ki arra, hogy segítsek anyagot gyűjteni az antológiához, amit aztán nagy érdeklődés közepette be is mutattunk 2006-ban a portorikói és a dominikai könyvheti rendezvényeken vele és Oravec Péter költőtársammal. Azután több kötetét szerkesztettem is a Magyar Naplónál, és én készíthettem életmű-interjúját a folyóirat számára.

Mindig megejt a közvetlensége, jó kedélye, humora, hogy mentes minden allúrtól, hogy a fiatalokhoz is a lehető legtermészetesebben fordul oda, hogy mindmáig elzarándokol mindenhová, ahová szeretettel hív-

ják, és ahol kíváncsiak rá. Élhetne begubózva is, egy igen mozgalmas és tapasztalatokkal gazdag életúttal a háta mögött, emlékeit rendezgetve – de ő a legaktívabb íróink közé tartozik, aki szivacsaként szívja magába a világot, még ha sokszor fájdalmas is, hogy idegrendszerén, elméjén, szíven átszivárogtatva, szavakba öntse a legfrissebb élményeket is.

Ferdinandy a kispróza nagymestere – szoktuk mondani –, akinek tekintélyes életműve darabjaiból igenis kirakható az a bizonyos nagyregény, amely ellen olykor ő maga is ágál. 1956 után hiába vetette a világ legkülönbözőbb pontjaira a történelem forgószele, mind franciá földön, mind Portorikóban, mind pedig Miami-ban magyar író maradt, aki sokáig csupán az anyanyelvében őrizhette, nevelgethette kényszerűségéből elhagyott hazáját. A nagy hazatérés elmaradt, vallja sokszor, mert fél évszázad száműzetését nem lehet egyik napról a másikra jóvátenni vagy ellensúlyozni. De őt a megbocsátás és az itthon maradtak iránti részvét vezérli, és őszintén szurkol a maiaknak, hogy egy jobb és igazabb világot tudjanak fölépíteni az elkövetkező nemzedékek számára. Mert szurkolni megtanult már húszévesen a Fradi-pályán. És mi, olvasói, barátai sem bánjuk annyira, hogy az otthonkeresés mindmáig tart a lelkében, mert így újabb és újabb alkotásokkal ajándékoz meg minket évről évre, amelyekből sokat tanulhatunk.

OLÁH JÁNOS
Haza mindenütt

„– Tudod – mondta nekem ez a férfi –, én már nem vágyódom haza. A mi világunk elmúlt. A szemlélődést, az álmodozást otthon is kiszorította a rohanás. (...) Szemlélődni, álmodozni – mondta ez a stockholmi barátom – ma már csak az Északi-sarkon lehet.”

Az *Ólmos eső* című elbeszélésből való ez a néhány sor. Akárhány Ferdinandy-írást elolvastam az író alkotói és emberi önarcképét keresve, mindig ide kellett visszatérnem, ehhez a szemérmesen egy stockholmi barát nyúl farknyi monológjába bújtatott valomáshoz, amely egyszerre életelv és ars poetica.

Szemlélődés, álmodozás, az Északi-sark és a haza, ezek azok a koordináták, amelyek a Ferdinandy-írássok erőterét meghatározzák. A szemlélődés, valamint

az álmodozás fénytörései színezik az idézett elbeszélésben már-már idillivé a megaláztatásokkal, kudarcokkal, kitaszítottsággal terhes kamaszkor élményeit. Olyan különös, hideg – majdnem azt mondtam: hideglelős – idillé, amely fényévnyi távolságra van a minden idill lényegét adó szentimentalizmustól.

Ady szavaival élve északfok, titok, idegenség itatja át ezt az amúgy féltő, aprólékos műgonddal, bensőséges szeretettel megidézett világot. Így van ez akkor is, ha Adyt, az ő prófétai küldetéstudattól áthatott szavait idézni nem egészen rendjén való azzal az íróval kapcsolatban, akit „a mellőzöttek, a vélt vagy valódi áldozatok iránti rokonszenv” vezet írói útján. A maga északfokát, annak idegenség-élményét, végtelenbe nyúló távlatát és távlattalanságát Ferdinandy a nyüzsgő trópusokon találta meg. A hangos és barátságos bennszülöttek között kellett rádöbbenie, mit is jelent igazán és végletesen idegennek lenni.

Az itt közölt három laudáció Ferdinandy György születésnapján hangzott el a Magyar Írószövetségben, 2015. október 13-án.